

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אין מסככין בהן וכולן שהתירן כשרות.....1
- ב. החוטט בנדיש.....2
- ג. מפני מה אמרו חבילי קש ... אין מסככין בהן פעמים שאדם ... ומעלה ומניחה על גבי סוכתו כדי ליבשה ונמלך עליה לסיכוך והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי.....2
- ד. סככה בחיצין זכרים כשרה בנקבות פסולה.....3
- ה. סככה באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה והושני פשתן איני יודע ... אי דייק ולא נפיץ ... תרי ולא דייק.....3

דף יב.

א. חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדין אין מסככין בהן וכולן שהתירן כשרות

חבילי קש וחבילי עצים המונחים¹ על הסוכה לייבוש פסולים לסכך שהרי לא נעשו לשם צל ולפיכך אין מסככין בחבילות כשהן אגודין על עף שמניחם לשם צל משום גזירה כמבואר להלן.

אם עבר וסיכך בחבילה, לא יישב בה² אלא אם מתיר אנדה והיא כשרה³, ואף על פי שתחלת עשיית סוכה זו היתה בפסול אין לפוסלה משום תעשה ולא מן העשוי בפסול, כיון שאין פיסולה אלא מחמת גזירה בעלמא⁴ כמו שיתבאר.

אבל חבילה שהעלה אותה ליבשה, וכשהגיע החג נמלך עליה לסיכוך שפסולה מן התורה שהרי לא הונחה שם לשם צל, אין מועיל לה התרת האגד להכשירה כיון שפיסולה לא היה מחמת האגד בלבד אלא הנחתה שלא לשם צל גרם לה להפסל מן התורה, לפיכך צריך לעשות מעשה חדש

¹ שו"ע ונו"כ תרכט טו

² מ"ב שם ס"ק מ דאף בדיעבד פסולה.

³ שו"ע ונו"כ שם יז

⁴ ואינו דומה להא דאיתא לעיל דף יא. ובשו"ע בסיומן תרכ"ו ס"ב דאם קציץ האילן העומד ע"ג הסוכה להכשירו ולהיות הוא עצמו מהסכך אינו מועיל עד שינענעו ג"כ ולהניחו לשם סכך דהקציצה לא מקרי עדיין מעשה וה"נ בענינינו ההתרה דשאני הכא שאין איסורה בעצם דהא הניח החבילה לשם סכך אלא משום גזירה אסורה משא"כ התם דפסולו מדאורייתא משום מחובר בעינן מעשה גמורה דהיינו הנענוע אחר הקציצה

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הרף היומי

מסכת סוכה

להנחתה, דהיינו שיגביהנו מעט ויחזור ויניחנו לשם צל, או שיזיזם ממקומם⁵. וגם צריך להתיר אגדה⁶ שאין מסככין בחבילה גזירה משום חבילה של כל ימות החמה כמו שיתבאר.

ב. החוטט בגדיש

יבואר בעזה"ת להלן דף טז.

ג. מפני מה אמרו חבילי קש ... אין מסכנין בהן פעמים שאדם ... ומעלה ומניחה על גבי סוכתו כדי ליבשה ונמלך עליה לסיכוך והתורה אמרה תעשה ולא מן העשוי

טעם⁷ איסור סיכוך בחבילה על אף שגידולה מן הארץ, ואינה מקבלת טומאה, מפני שפעמים שאדם בא מן השדה בערב בכל ימות החמה, וחבילתו על כתיפו ומניחה על גבי סוכתו שיש לו כל ימות החמה למקנהו כדי ליבשה, ולא לשם סכך, וכשמגיע החג נמלך עליה לסיכוך והתורה אמרה "תעשה" ולא מן העשוי בפסול, וחבילה זו שהונחה שם שלא לשם סכך אפילו לצל, אלא כדי ליבשה אין שם סכך עליה ונמצא שעשייתה של סוכה זו היא בפסול, לפיכך גזרו חכמים שלא יסככה בחבילות אפילו הוא מטילה על הסוכה לשם מצות סוכת החג גזירה משום חבילות של כל ימות החמה.

וכיון שלא אסרו אלא מפני גזירה זו לא הוצרכו לאסור אלא בחבילה שדרך ליבשה, דהיינו שיש בה לא פחות מן עשרים וחמשה קנים, אבל חבילה שאין בה עשרים וחמשה קנים מותר לסכך בה⁸.

דף יב:

⁵ מ"ב שם ס"ק מד

⁶ ועיין נתיב היים סימן תרכט סעיף יז "ואני איני יודע שום מעם לחלק בין כך להא דנסרים. דהא חבילה סכך כשר הוא, אלא משום גזירת אוצר, והוא פסול מטעם תעשה ולא מן העשוי, דכיון שהוא מהדר לבטלה ומנענע את החבילין הרי הוא בקי בתעשה ולא מן העשוי, וליכא למיגזר שמא יאכל תחת האוצר כמו שכתב הרא"ש סברא זו גבי נסרים, סוכה [פ"א] סימן כ"ט. ומפני זה אין צריך להזיזו ממקומו, כמו גבי תקרה שאין עליה מעזיבה שאינו מזיז הנסרים ממקומן כי אם שלוקח המסמרים שהיו קבועים, חזינן שהוא בקי בתעשה ולא מן העשוי. על כן אין לזוז מפסק שו"ע שדי בנענוע בלי התרה." אולם בשו"ע הרב שם ובמ"ב פסקו כדעת המנ"א שצריך גם התרה.

⁷ שו"ע הרב שם סעי' כב

⁸ שו"ע ונו"כ שם טו והוא מהירושלמי

להצטרפות להלכות הרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

ד. סככה בחיצוין זכרים כשרה בנקבות פסולה

החיצים היו עשויים משני חלקים ראש החץ עצמו היה עשוי ממתכת, אך הבית יד שלו כלומר המקל שעליו מורכב ראש החץ היה עשוי מעץ. והיו שני מינים של בית יד, האחד בולט בראשו, והוא נכנס לתוך בית קיבול שבחץ עצמו, ובית יד זה נקרא "זכר" – שאין לו בית קיבול. והמין השני הוא בית יד שיש לו בית קיבול, והחץ הוא שהיה תחוב לתוכו, ובית יד זה נקרא "נקבה".

בית יד של חצים⁹ הזכרים אין מקבלין טומאה, לפי שאין להם בית קבול ולפיכך מותר לסכך בהן אם עדיין לא היו קבועין בחץ מעולם. אבל הנקיבות כיון שיש בהן בית קבול, אף על פי שהבית קבול עשוי למלאות ע"י החץ מלוי עולם שלא להתרוקן עוד, אעפ"כ הוא מקבל טומאה ולפיכך אם סיכך בהן סוכתו פסולה.

אולם אם הורכב ראש החץ על בית היד אפילו פעם אחת הגם שעתה מפורק הוא, הרי הוא מקבל טומאה בין בזכרים ובין בנקבות ופסול לסיכוך¹⁰.

קנים הנבראים חלולים¹¹ אף על פי שיש להן בית קבול, אין מקבלין טומאה לפי שלא נעשה לקבלה, ולפיכך מותר לסכך בהם, וכן מותר לסכך בעינור לפי שלא נעשה לקבלה.

ה. סככה באניצי פשתן פסולה בהוצני פשתן כשרה והושני

פשתן איני יודע ... אי דייק ולא נפיץ ... תרי ולא דייק

סיככה בפשתן¹² שלא דך אותן במכתשת ולא ניפיץ אותן במסרק, ולא עברו שום תהליך עיבוד אחר, על אף שמתחלה נשרו הגבעולין במים, מ"מ כיון שעדיין לא נידק עדיין ניכרים שהן עץ וכשרה בשעת הדחק¹³. ואם לא נשרו במים מותר אף לכתחילה.

⁹ שו"ע ונו"כ שם ג

¹⁰ מ"ב שם ס"ק י

¹¹ מ"ב שם מהב"י בשם הרא"ש

¹² שו"ע ונו"כ שם ד

¹³ אליה רבה, דשלא במקום הדחק אפילו בנשרו לחוד אין להקל, והנה הב"ח הביא זה בשם ריא"ז שהחמיר, ואנו מצאנו ראינו גם בהלכות של ר"י אבן גיא ובעטור שהחמירו בהדיא אף בזה, וכן בשבלי הלקט העתיק לשון הגמרא וסיים על זה, וכיון דספיקא הוא אזלינן לחומרא, ומשמע דמחמיר בכל גווני. והגר"א דכתב דכל הפוסקים הקילו בזה, לא היה לפניו כל אלו הפוסקים (כי בימיו לא נדפסו). ובנידק ולא ניפיץ צריך עיון אם יש

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

אבל אם דך אותן במכתשת אף על פי שלא ניפץ אותן במסרק, וכן כל תהליך של תחיל עיבוד שנעשה בהם פסולה מדברי סופרים¹⁴, לפי שנשתנית צורתן וכאלו אינן מגידולי קרקע. ועוד¹⁵ כיון שראוי לתתם לתוך כרים וכסתות ואז יקבלו טומאה, כבר עתה מדרבנן אין לסכך בהם. ומטעם זה הוא הדין צמר גפן או קנבוס שניפץ אותן, אין מסככין בהם, וכן נעורת של פשתן כלומר שברי גבעולין הננער מן הפשתן אין מסככין בו. שהרי גם הוא ראוי למלאות כרים וכסתות, ועוד כתבו¹⁶ טעם מפני דכיון דכבר נידק וניפץ קרוב הוא לטוותו ויקבל טומאה ע"כ גזרו שלא לסכך בו.

וכן כל דבר שנשתנית צורתן, ונראים כאלו אינן מגידולי קרקע אין מסככין בהם. ולפיכך אסור לסכך בקרטון, נייר¹⁷ וכדו' אפילו עשוי מעצים ועשבים, כי פנים חדשות באו לכאן, ואינו נראה כגידולי קרקע.

ומ"מ מותר לצבוע את הסכך שאינו נחשב שינוי צורה¹⁸, ואינו שינוי בגוף הסכך¹⁹.

מסככין בחבלים של גמי ושל סיב לפי שהחבלים אין מקבלין טומאה שאין להם בית קבול²⁰, ואם נטוו מדאורייתא אין מסככין בהם²¹. אבל חבלים של פשתן ושל קנבוס גם אם לא נטוו אין מסככין בהן מפני שנשתנה צורתן, וכאלו אינן מגידולי קרקע.

להקל אף במקום הדחק, אחרי דמהרי"ף והרמב"ם אין לנו שום ראיה שמקילין בזה (כי לא מצינו מי שמיקל בזה בהדיא כי אם הרישב"א לברו), וגם באליה רבה נשאר בזה בצריך עיון, ויש לנהוג בזה כדעת הפרי מגדים דלכתחלה אין לסכך בנידק ולא ניפץ, והיכא דלית לה כי אם זה, יש לומר דכשר. שער הציון שם ס"ק יג
¹⁴ זהו לדעת הרי"ף והרמב"ם והרא"ש דפסקו הבעיא לקולא, מה שאין כן לדעת רש"י והעמור והרי"א"ג ושכלי הלקט והרי"א"ז הוא מדאורייתא. שער הציון שם ס"ק יד

¹⁵ טעם הראב"ד

¹⁶ תוס' והר"ן

¹⁷ בכור"י סק"א, מקראי קודש ח"א סי' כ', ובכה"ח סקב"ב ה"ה צמר גפן דנשתנה צורתו, אלא כיון דהפסול מדרבנן בשעת הדחק כשנמצא במקום שאין לו סכך אחר יסכך בהם ולא יברך לישב בסוכה וכהביה"ל ריש הסימן, אמנם נייר העשוי מבלאי בגדים פסולו מה"ת כי אין גידולו מן הארץ.

¹⁸ דחזו"ת לאו מלתא ולא נשתנה השם מחמת המראה ואין זה שינוי מעשה שו"ת האלף לך שלמה או"ח סי' שם"ד

¹⁹ שו"ת מהוה אברהם סי' קל"ב, סי' הסוכה השלם מילואים לפ"ח אות ע' בשם החזו"א, שו"ת קנין תורה ח"א סי' קב"ח

²⁰ רמב"ם פרק א מהלכות כלים הלכה י"ב.

²¹ לדעת רש"י במסכת שבת בדרף ס"ד, אם נטוו ואחר כך קולעין אותן, הוא בכלל אריג, עיין שם, ומן התורה אין מסככין בהן. שער הציון שם ס"ק כ

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>